

MAASTRICHTIEN: TIJDMAAT EN OVERVLOED

In 1777 publiceerde de Zutphense predikant Martinet één van de bestsellers van de 18e eeuw in Nederland: de *Kathechismus der Natuur*, een onderwijzend boek over natuurlijke historie, opgedragen aan de kinderen van de stadhouder Willem V. Daarin vermeldt hij 'eene Krokodil, versteend gevonden in den St Pietersberg bij Maastricht', en vervolgt dat deze 'door het geweld der Wateren by den Zondvloed hier gebragt is' en besluit 'dan hebben we ten minsten één bewijs in ons Vaderland voor de Waarheid van die groote Gebeurtenis'.

Van heinde en verre zijn natuurwetenschappelijk geïnteresseerden naar Maastricht getrokken in die jaren; om de 'Krokodil' te zien met de zee-egels daarbij versteend. Een natuurwonder, dat de zee hoog boven Maastricht had gegolfd; of het goddelijk wonder van de zondvloed die een kwaadaardige oude wereld verdelgde?

Naarmate de 'Krokodil' beter bekeken werd, bleek het wezen iets anders te zijn; geen 'potvis' zoals Petrus Camper in 1783 stelde, maar een eigen volstrekt verdwenen diertype. Door dit al raakte de ruw aanvoelende, zachte korrelige kalksteen, het tufkrijt van Maastricht bekend in de hele westerse wereld. En deze formatie bleef niet vergeten toen de eerste schreden werden gezet tot de periodisering van de aardgeschiedenis.

De Krijttijd werd omstreeks 1815 door baron d'Omalus (nominaal een Nederlander, na 1830 prominent Belg) en Von Raumer (Breslau & Erlangen) onder-

scheiden. Het bovenste deel daarvan werd de 'Kreidetuff' zoals de invloedrijke Duitser Bronn die in 1838 nog noemde. Intussen had Lyell er in 1830 al op gewezen dat binnen een tijdverloop onmogelijk overal ter aarde eenzelfde sediment (zoals 'Kreidetuff') kon zijn afgezet. Gesteentenamen deugden dus niet voor de aanduiding van tijdseenheden.

De Fransman d'Orbigny begon in 1842 met het geven van neutrale vindplaatsnamen aan alle naar zijn mening helder herkenbare geologische tijdschappen; het tufkrijt van Maastricht bracht hij onder in zijn veel grotere Senoon. Maar het was de Belg Du-

224 VERSTEENINGEN.

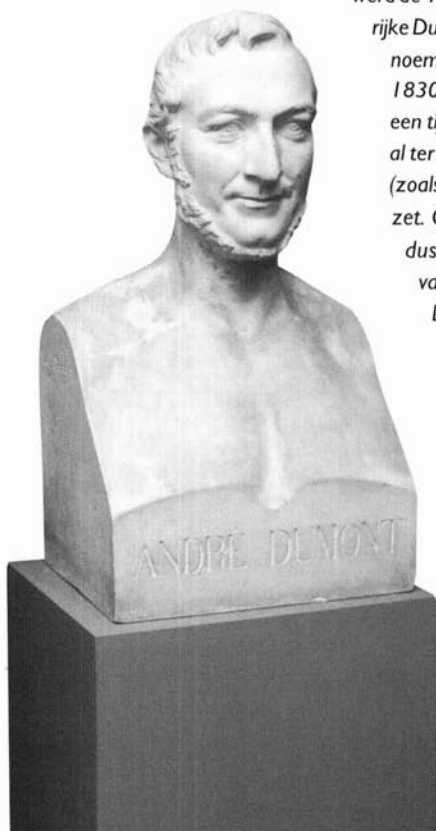
by het schoone Lusthuis Twikkel; en, 't geen verwonderlyker is, een stuk eener Ribbe van eene Krokodil, versteend gevonden in den St. Pietersberg by Maastricht: een Dier, dat anders in Egypte thuis hoort.

V. Een Krokodil in onze Vaderlandsche Gronden versteend! hoe komt die hier?

A. Ik weet er niets op, dan te denken, dat ze door het geweld der Wateren by den Zondvloed hier gebragt is; en, dit vast gaande, dan hebben we ten minsten één bewys in ons Vaderland voor de Waarheid van die groote Gebeurtenis, beschreeven in een Heilig Boek, waarop de vittery van sommige ondankbaaren is aangevallen, alleen om dat hetzelfde van den Hemel geopenbaard is.

V. Hoe geschieden des Versteens...

Tekstfragment uit de *Kathechismus der Natuur* van J.F. Martinet (5e druk, 1782)

André Dumont

mont die de kalksteen van Maastricht weer zijn rang hergaf, in het door hem nu anderhalve eeuw geleden opgestelde Maastrichtien.

De bestendigheid van deze tijdsnaam die Maastricht wereldwijd deed kennen als ijkmaat voor de aardgeschiedenis hebben we gevierd. Geleerden uit vele landen hebben voordrachten gehouden en aan discussies deelgenomen, groeven bezocht en fossielen in het Museum bekeken. De lagen tufkalk zijn als mondiale standaard al belangrijk; daarenboven bleef hierin veel bewaard wat we elders nauwelijks of niet terugvinden. En telkens weer bergen de liefhebbers geheel nieuwe ontdekkingen uit het Maastrichtien. Het is goed dat alle leden van het Genootschap in deze bundel mee kunnen genieten van 't Krijtland als vast begrip in de aardgeschiedenis en als nog lang niet leeggezochte schatkamer van versteend leven. Terecht stond Dumont's borstbeeld de volle drie dagen op het podium van dit symposium. 't Is een mooie kop, en door Dumont's vaste lijn heeft het gebied de plaats behouden in de mondiale schaal die (als geschetst) tussen 1842 en 1859 verloren leek te gaan. Een bronzen afgietsel, ter herinnering, zou in de Museumtuin geheel op zijn plaats zijn. Kunnen wij dit tot stand brengen? Ik doe alvast, van harte, mee!

Prof. Dr. G. J. Boekschoten